

The background of the cover is a high-angle aerial photograph of a coastline. The left side shows dark blue water meeting a light blue, sandy beach. The right side shows a lush green landscape with a winding road and some buildings. A white horizontal bar is overlaid across the middle of the image.

de
Christengemeenschap
VAN DICHTBIJ

de
Christengemeenschap

*beweging tot religieuze
vernieuwing*

EEN KENNISMAKING

Vragen te over wanneer je de

Christengemeenschap net binnenstapt.

De diensten - een doop, een begrafenis, de eredienst
op zondag - ze worden zo plechtig gehouden.

Wat betekenen al die gebaren? Waarom heeft de
geestelijke gewaden aan? En waarom is het hier
zo stil voor de dienst? Dit is vaak het eerste dat je
ontdekt: de Christengemeenschap heeft een eigen
gezicht.

Achter dat eigen gezicht is echter ook veel
verborgen. Bij een eerste ontmoeting is dat niet
altijd even gemakkelijk. Je begrijpt niet precies
wat er gebeurt. Iemand zei eens: 'Wat een stroom
van geheimzinnige woorden. Je voelt dat er meer
achter steekt. Maar als je ze wilt gaan begrijpen,
valt dat niet mee.' Er onttrekt zich iets aan de
alledaagse waarneming.

*een
eigen
gezicht*

Wat is de Christengemeenschap?

De Christengemeenschap - beweging tot religieuze vernieuwing - wordt gevormd door gemeenten, waarin mensen op eigen initiatief en uit vrije wil bijeenkomen, op zoek naar een eigentijdse manier van christelijk religieus leven in gemeenschap. Dit in het besef dat ieder mens een burger van twee werelden is: niet alleen van de aards-vergankelijke, maar ook van de niet-zintuiglijke, geestelijke werkelijkheid, waarin de mens zijn oorsprong heeft. Juist door een religieus leven te leiden, kan een mens zich tussen geboorte en dood bewust en actief verbinden met deze wereld van zijn oorsprong, die tegelijk ook - na het sterven - zijn bestemming is.

Centraal in het leven van elke gemeente staat het vieren van de dienst aan het altaar, die in andere kerken de 'mis' wordt genoemd en in de Christengemeenschap de naam 'mensenwijdingsdienst' draagt.

Het voltrekken van dit sacrament is niet alleen een zaak van de priester, maar net zozeer van de aanwezige gemeenteleden. Hun actieve deelname, voelend en denkend, draagt wezenlijk bij tot de heilzame werking van het sacrament.

De Christengemeenschap is geen protestants, geen rooms-katholiek en ook geen antroposofisch kerkgenootschap. Ze kent geen verplichte geloofsbelijdenis en ook geen vaststaande geloofswaarheden (dogma's), behalve de inhouden van de haar toevertrouwde sacramenten en ritualen. Ze staat open voor iedereen die aansluiting bij haar zoekt.

*In de diensten gaat het steeds om **gebed**. In een gebed spreken we niet over God, maar we proberen ons tot die onzichtbare macht te richten. We spreken **mét** God. Bidden is een handeling.*

Het gebed in de kerk bestaat niet alleen uit woorden, maar ook uit symbolen en uit gebaren die met eerbied worden voltrokken. Zo zijn bijvoorbeeld de zeven kaarsen op het altaar, die aan het begin van de dienst worden aangestoken, een beeld. De woorden krijgen bevestiging door wat je ziet aan beelden en handelingen.

Het gebed wordt zo tot 'liturgie': een handeling voor en met God.

*in een
gebed
praten we
niet over
God,
we spreken
mét God*

De mensenwijdingsdienst

De eucharistie, het sacrament van brood en wijn, heeft in de christelijke kerken verschillende vormen aangenomen. In de mensenwijdingsdienst leeft dit sacrament in een nieuwe gestalte: sober van vorm, helder geordend en met een duidelijk onderscheid tussen de werkzaamheid van de Vader-, de Zoon- en de Geestgod. Ook wordt er een sterker beroep op het denken van de aanwezigen gedaan dan vroeger.

De 'nieuwe mis' is in haar vier opeenvolgende delen - verkondiging van het evangelie, offergedeelte, verwandeling (transsubstantiatie) en communie - een weg van de mens tot Christus. Hierop duidt ook de naam 'mensenwijdingsdienst': om werkelijk mens te kunnen worden, is er een proces van wijding (heiliging) nodig. De geloofsbelijdenis (credo), een korte preek en het Onze Vader zijn in het verloop van de dienst ingevoegd.

Zoals het natuurlijke jaar de seizoenen kent, zo is het christelijke jaar ritmisch geordend in feest- en tussentijden. Door de kleuren aan het altaar en van de liturgische gewaden wordt het bijzondere karakter, de stemming van de betreffende tijd tot uitdrukking gebracht.

De mensenwijdingsdienst is de uiterlijk waarneembare afbeelding van een hogere, geestelijke werkelijkheid. Wat er tijdens de dienst gebeurt, schijnt door de kleuren, vormen, woorden en gebaren heen, zonder dat dit met de gewone zintuigen is waar te nemen.

Bezoekers zijn, vanaf 14 jaar, altijd welkom in de dienst en kunnen als ze dat willen ook de communie ontvangen.

De eigen ervaring zegt immers veel meer dan alleen een beschrijving.

Een dirigent 'voelt' met zijn rug welk publiek er in de zaal zit: of men afwezig luistert of juist met aandacht.

Luisteren is iets onhoorbaars. Toch vult aandachtig luisteren wel degelijk een ruimte.

Iets dergelijks gebeurt in de dienst.

Luistert de gemeente aandachtig, dan wordt ook hier de ruimte gevuld.

Iets onhoorbaars gaat meeklinken.

Uiterlijk gezien doet de gemeente maar weinig mee met de woorden en handelingen.

Ze is stil. Die aandachtige stilte bergt echter een onvermoede kracht. Naarmate ik uiterlijk verstill, kan ik innerlijk actiever worden.

God is onzichtbaar. Wij naderen hem wanneer wij innerlijk meer aanwezig zijn.

Dan nadert hij ook ons.

*naarmate
ik uiterlijk
verstill,
kan ik
innerlijk
actiever
worden*

Omgang met het evangelie

Het Nieuwe Testament - en in het bijzonder de vier evangeliën - is ook in deze tijd een bron van inspiratie en openbaring voor een vernieuwd religieus leven. Om toegang tot deze bron te krijgen is echter, zowel bij het lezen als bij het horen, een andere gezindheid nodig dan bij een willekeurige andere tekst. Wie het evangelie met een intellectualistisch-wetenschappelijke instelling benadert, vindt er geen toegang toe; voor wie op behoedzame wijze religieus luisterend de toegang zoekt, opent het zich telkens opnieuw. Wie rekening houdt met de werkelijkheid van de geest, kan uit het levende evangeliewoord kracht en inspiratie putten.

Voor studie van het evangelie vanuit deze innerlijke houding worden in de gemeenten cursussen en werkbijeenkomsten aangeboden. Daarnaast is er een omvangrijke literatuur beschikbaar.

*Tegenwoordig geven talloze mensen ruimte aan een onzichtbare dimensie in hun leven. Steeds minder zoeken zij deze inkeer in een **kerk**. Waarom zou zo'n instituut mij van alles moeten aanbieden? Juist in zo'n intiem gebied als religie wil ik toch zelf bepalen wat er aan de orde is?*

Een kerk kan echter één ding, dat ik - als enkeling - nooit tot stand kan brengen. Zij vormt een gemeenschap. En een gemeenschap is meer dan de som van de delen. Bidde we gezamenlijk, dan heeft dit meer kracht dan wanneer iedereen thuis een eigen gebed spreekt.

Een groep hoeft er niet alleen te zijn om mij een veilige plek te geven. Met een gemeenschap kunnen we samen een hoger doel dienen. Dan wordt wel ieders individuele inzet gevraagd.

In de Christengemeenschap dienen we gezamenlijk Christus. Door steeds meer ruimte aan hem te geven, hopen we de aarde leefbaarder te maken..

*waarom
zou zo'n
instituut
mij
van alles
moeten
aanbieden?*

Het drievoudige karakter van de wereld

Overal in de wereld zijn drieheden waar te nemen. We kennen de drie ruimterichtingen, de drie tijdsaspecten (verleden, heden en toekomst) en de drie toestanden van de materie: vast, vloeibaar en gasvormig. Aan planten zijn drie verschillend geaarde orgaansystemen waar te nemen: wortel, stengel/blad, bloem/vrucht. In de muziek vinden we drie basis-elementen: ritme, harmonie en melodie. Als mensen beschikken we over lichaam, ziel en geest en ons innerlijke leven speelt zich af in gedachten, emoties en wilsuitingen.

Onze gehele ervaringswereld kunnen we herleiden tot drie oerbelevingen: die van zijn, van worden en van openbaring. Alle dingen en wezens in de wereld, van welke aard ook, hebben zijns-karakter. Maar alle 'zijn' is ook onderhevig aan ontwikkeling, verandering en verval; al het zijnde komt door het 'worden' in stroming. Al het 'zijnde' en 'wordende' heeft tevens openbaringskarakter: het maakt zijn innerlijke wezen kenbaar. Deze drie oerbelevingen van de geschapen wereld kunnen zichtbaar worden als de werking van de goddelijke Vader (de bron van al het zijn), de Zoon (het scheppende wereldwoord dat alles in wording brengt) en de heilige Geest (de openbaarder).

Langs de weg van waarnemen en denken kan iedereen zelf komen tot het inzicht van een goddelijke triniteit, die zich overal uitdrukt in de werkelijkheid die zij geschapen heeft.

De sacramenten en rituelen van de Christengemeenschap hebben een duidelijk trinitarisch karakter.

Er zijn momenten in je leven die je heilig zijn. Een belangrijk besluit, de geboorte van een kind, het sterven van een dierbaar mens. Dan kunnen we de behoefte voelen hogere machten daarbij te betrekken.

*De zeven **sacramenten** geven hieraan uitdrukking.*

*De **doop** begeleidt de geboorte, de **stervenswijding** het sterven. Rond het veertiende jaar helpt de **jeugdwijding** jongeren de overgang van de kindertijd naar de volwassenwording vorm te geven. De **huwelijkswijding** wil de levensgemeenschap van man en vrouw zegenen, zodat die ook voor de wereld heilzaam kan worden. Wie ertoe besluit om zijn of haar beroepsleven in dienst te stellen van deze sacramenten en priester wordt, ontvangt de **priesterwijding**.*

*Religie is echter niet alleen iets van enkele hoogtepunten. Ze wil ook regelmatig beoefend worden. Dat gebeurt met name in de **mensenwijdingsdienst**, de dienst aan het altaar, en verder in het **biechtgesprek**. In dit gesprek worden persoonlijke levensvragen onder ogen gezien. Het aansluitende sacrament kan de kracht geven om met deze vragen vruchtbaar verder te leven.*

*religie
wil ook
regelmatig
beoefend
worden*

*Een gedicht verander je niet zomaar. Dat bepaalde woord en die ene punt staan op die plek en nergens anders. Ondanks die **gegeven vorm** word je ontroerd door een gedicht. Tenminste, wanneer je je openstelt voor die woorden, wanneer je een moment vrij maakt voor stille aandacht.*

Het gedicht schept een voorwaarde, ikzelf ga daar creatief op in.

Het ene is een vaste, blijvende vorm, het andere is een eigen antwoord.

Dit antwoord is helemaal van jezelf.

Ook de liturgie wordt niet zomaar veranderd. Of je nu in Amsterdam, Sydney of Praag de dienst meemaakt, overal vindt deze op dezelfde wijze plaats. Wel doet ieder zijn of haar eigen ervaringen op in deze dienst.

Dat iedereen een eigen, onvervangbaar antwoord zoekt op die gegeven vorm is belangrijk. Ieder mag denken wat hij of zij wil.

De Christengemeenschap bezit daarom geen vaststaande leerinhoud, afgezien van de inhoud van de sacramenten en ritualen. Over maatschappelijke ontwikkelingen wordt in de gemeenten wel gesproken, maar de Christengemeenschap doet daarover geen bindende uitspraken.

Zo kan ieder de toegang vinden die bij haar of hem past.

Deze individuele verscheidenheid wordt mogelijk door de eenheid van liturgie. De eenheid in de sacramenten vormt de basis voor de gemeenschap. Tegelijk zorgt de gemeenschap ervoor dat deze basis blijft bestaan.

*ieder
mag
denken
wat
hij
of zij
wil*

Religieuze opvoeding

De christelijke ontwikkeling, die met de doop van een kind begint, heeft regelmatige verzorging nodig.

Die verzorging kan, naast de religieuze opvoeding thuis en op school, bestaan uit het meevieren van de jaarfeesten in de gemeente en later uit het deelnemen aan de zondagsdienst voor de kinderen en de godsdienstlessen.

De zondagsdienst, aan het altaar, is een cultische viering voor kinderen vanaf 7 jaar. In deze dienst verheffen ze zich tot het goddelijke dat overal in de wereld werkzaam is; dit kan hen helpen op een goede wijze tot zichzelf te komen.

In de godsdienstlessen gaat het om de religieuze inhoud van het christendom. Door de stemming en inhoud van deze lessen bouwt het kind zijn morele waarden op en wordt er een kiem gelegd voor een persoonlijk religieus leven. Vanaf het 13^e jaar worden de kinderen in de lessen voorbereid op het sacrament van de jeugdwijding, dat hun overgang naar de volwassenheid zegent.

*In het middelpunt van het **gemeenteleven** staat de dienst aan het altaar, de mensen-wijdingsdienst. Maar daaromheen vinden nog vele andere activiteiten plaats.*

De ene activiteit is zichtbaarder dan de andere. Viert de gemeente het Paasfeest - met bijvoorbeeld een toneelstuk - dan is dat voor jong en oud. Ook worden steeds cursussen en lezingen aangeboden die voor ieder toegankelijk zijn. Maar persoonlijke gesprekken met de geestelijken, zorg voor zieken en stervenden, voorbereiding op doop of huwelijk onttrekken zich veelal aan het oog. Ook het vrijwilligerswerk, zoals het besturen van een gemeente, bloemenschikken en gewaden verzorgen, gebeurt meer op de achtergrond.

De kinderen hebben eveneens hun plek in de gemeente. Vanaf hun zevende jaar nemen ze deel aan de zondagsdienst voor de kinderen, een korte dienst speciaal voor hen.

In veel gemeenten krijgen ze, na schooltijd, godsdienstles. Hoe blijf je trouw aan iets of vind je de moed om door te zetten - dergelijke motieven horen de kinderen aan de hand van legenden, verhalen uit de bijbel of biografieën van inspirerende persoonlijkheden.

Vanaf hun dertiende jaar worden ze in die lessen voorbereid op de jeugdwijding. In sommige gemeenten is er als vervolg daarop een jeugdgroep, die bijvoorbeeld een toneelstuk instudeert of een themaweekend organiseert.

Lidmaatschap

Met de doop wordt een kind in de gemeente ontvangen en daarna wordt het begeleid tot aan de jeugdwijding. Wat de pasgeborene als sacramentele zegen geschonken krijgt, wordt op jeugdige leeftijd bevestigd en bekrachtigd door de jeugdwijding. Voor een bewust lidmaatschap is echter de rijpheid van een volwassene nodig. Daarom is een besluit daarover ook pas in de volwassenheid aan de orde.

Wie kennis heeft gemaakt met de gemeente en de diensten, kan op een bepaald moment de innerlijke zekerheid voelen een religieus 'thuis' te hebben gevonden en daarom verantwoordelijkheid willen dragen voor het gemeentelven. Een oriëntatie op het lidmaatschap komt dan aan de orde. Omdat het besluit om lid te worden een weloverwogen, bewuste stap zou moeten zijn, gaan er enkele voorbereidende gesprekken met een geestelijke aan vooraf.

*De liturgie kan pas voltrokken worden wanneer er een
gemeenschap is die dat wil. In die zin bezit de gemeen-
schap verantwoordelijkheid. Het lidmaatschap geeft
uitdrukking aan deze verantwoordelijkheid. Als lid draag
je de Christengemeenschap mee. Omdat dit een vrij en
bewust besluit is, word je niet automatisch lid via de doop
of de jeugdwijding.*

*Houdt de kerk op bij de buitendeur? Of wil je het ideaal
dat je binnen de kerk vindt juist in de buitenwereld ver-
der verwerkelijken? Binnen- en buitenwereld met elkaar
verbinden is de grote kunst. Vanuit je eigen leven en werk
zoek je verdieping in een religieuze gemeenschap, met
wat je daar vindt kun je het dagelijks leven vormgeven.
Christen-gemeenschap kan overal plaatsvinden.*

*binnen-
en
buiten-
wereld
met
elkaar
verbin-
den is
de grote
kunst*

Financiële middelen

Sedert haar stichting in 1922 kan de Christengemeenschap bestaan dankzij de schenkingen van leden en belangstellenden. Wie haar voortbestaan en werkzaamheid mogelijk wil maken, geeft regelmatig - meestal maandelijks - een bedrag. De hoogte van deze bijdrage stelt ieder, in eigen verantwoordelijkheid, vast aan de hand van wat de religieuze gemeenschap hem waard is en wat hij kan missen. Elke gemeente publiceert jaarlijks een overzicht van de gedane uitgaven en de geschatte behoeften voor het volgende jaar. Een deel van de inkomsten draagt elke gemeente af aan de regionale en internationale beweging.

*Iedereen is welkom in de kerk. Daarom hoeft **geld** de toegang niet te belemmeren.*

Toch speelt geld een rol: voor het onderhoud van de gebouwen, voor de toelagen van de geestelijken en voor landelijke en internationale activiteiten is veel geld nodig. Omdat de Christengemeenschap geen subsidie ontvangt, wordt al dit geld door leden en belangstellenden opgebracht. Want ook niet-leden dragen vaak bij wanneer de Christengemeenschap betekenis voor hen heeft gekregen.

De hoogte van de bijdrage is afhankelijk van de draagkracht en van ieders eigen betrokkenheid. Door deze gezamenlijke inspanning hoeft geld geen drempel te vormen. Ook helpen gemeenten en landen elkaar onderling, bijvoorbeeld bij kerkbouw of bij de stichting van een nieuwe gemeente.

Zo ontstaat, ook op het financiële vlak, gemeenschap.

*iedereen
is
welkom
in de
kerk*

*‘Het lijkt wel of ze hier van alles een feest maken’,
zei een kind eens in een **kinderkamp**. Het genoot van
de verhalen, het spelen in de natuur en gekke verkleed-
partijen. Het besepte niet dat de stafleden voortdurend in
touw waren om inderdaad van alles een feest te maken.*

*Ondanks het vele werk willen jonge mensen toch graag zo’n
kamp van de Christengemeenschap leiden. Je doet samen
iets voor anderen. Je leert verantwoordelijkheid op je te
nemen en te improviseren: ‘Met wat je hebt de dingen zo
mooi mogelijk maken’. Zo ontdek je wat het betekent om
iets vanuit een ideaal vorm te geven.*

*Of het nu kinder- en jeugdkampen zijn of een verzorgings-
tehuis: een groep mensen zorgt voor korte of langere tijd
voor anderen. En ze doen dat met een bepaald ideaal.
Op deze manier zijn de verschillende instellingen van
de Christengemeenschap ontstaan: de (inter)nationale
kinder-, jeugd- en gezinskampen, en enkele verzorgings-
en verpleegtehuizen.*

*met wat
je hebt de
dingen
zo mooi
mogelijk
maken*

Organisatie van de Christengemeenschap

De mannen en vrouwen die als priesters in een gemeente werken, zijn verantwoordelijk voor wat er in de sacramentsgemeenschap op die plek gebeurt. In sociale en economische aangelegenheden werken zij samen met de verschillende organen van de gemeente. Een aantal gemeenten in een groter geografisch geheel vormt samen een 'regio' (bijv. Nederland/ Vlaanderen); er zijn wereldwijd 18 regio's die ook bewindsgebieden worden genoemd.

De zakelijke leiding van de internationale Christengemeenschap, de 'Foundation The Christian Community - international', zetelt in Berlijn. Sinds het jaar 2000 wordt deze leiding verzorgd door de zogenoemde 'Council', waarin elke regio drie vertegenwoordigers heeft.

Over de geschiedenis

Kort na de Eerste Wereldoorlog zochten een aantal theologiestudenten naar een 'nieuwe' kerk. Ze wisten wat ze niet wilden, maar niet precies wat ze wel wilden. Omdat de antroposofie belangrijk voor hen was, vroegen zij advies aan Rudolf Steiner. Daarop werd met zijn hulp in 1922 'De Christengemeenschap - Beweging tot religieuze vernieuwing' gesticht.

Aan de ene kant bestaat er verwantschap met de antroposofie. Zo is de Christengemeenschap de enige kerk die erkent, dat de antroposofie een beslissende hulp is voor de verdieping van de theologie. Anderzijds zijn de antroposofie en

de Christengemeenschap twee geheel onafhankelijke bewegingen. Iedereen binnen de Christengemeenschap is vrij om zijn eigen denkrichting te kiezen; zoals het ieder in de antroposofische beweging vrij staat zijn eigen (of geen) kerk uit te zoeken.

Sinds 1926 is de Christengemeenschap ook in Nederland werkzaam. Het kerkgenootschap is nog steeds bescheiden van omvang: het is in bijna 37 landen gevestigd en er zijn in totaal circa 320 gemeenten en gemeenten-in-oprichting. In Toronto, Hamburg en Stuttgart bevinden zich de internationale opleidingen voor het priesterberoep.

Verdere informatie

*Bij een plaatselijke gemeente kunt u een **gemeentebericht** krijgen, waarin alle diensten, cursussen en andere activiteiten vermeld staan, en soms ook een informatieboekje. Daarnaast verschijnt landelijk het kwartaalblad **In beweging**, met artikelen rond bepaalde thema's en berichten over regionale en internationale activiteiten. Voor nadere informatie kunt u terecht bij het **landelijk secretariaat**.*

*In de volgende **boeken** wordt verder ingegaan op de achtergronden en de praktijk van de Christengemeenschap:*

- O. Broekers, *Kennismaking met de Christengemeenschap* (2015)
- W. Bos, *Doop, zondagsdienst voor de kinderen, jeugdwijding* (2012)
- M. Nooij, B. Hessen, M. Driesens, *De sacramenten van het altaar* (2014)
- M. Driesens, *Rondom het sterven* (2016)

Colofon

Tekst: Ellen Huidekoper en Ernst Terpstra

Illustraties: Detailopnamen van vensters in de Johanneskerk, Zutphen

Glaskunst: Frans-Jozef van Nispen

Fotografie vensters: Iwan Baan

Ontwerp, opmaak en reproductie: Stip grafisch ontwerp, Driebergen

De Christengemeenschap

Beweging tot religieuze vernieuwing

Landelijk secretariaat:

Groot Hertoginnelaan 4

NL - 2517 EG Den Haag

tel. 06 30 34 21 17

e-mail: secretariaat@christengemeenschap.nl

Voor Vlaanderen:

H. Consciencelaan 107, B - 2640 Mortsel

tel. +32 (0) 34 40 68 21

Internet:

www.christengemeenschap.nl

www.christengemeinschaft.org

www.thechristiancommunity.org

www.helioskampen.nl